

BASISDOCUMENT OVERGANGSNORMEN DOCKINGA COLLEGE

1. Inleiding

De overgangsnormen binnen de drie scholen van het Dockinga College hebben de afgelopen jaren meerdere vormen aangenomen en kenden een brede variatie. Om te komen tot afstemming binnen het Dockinga College is ervoor gekozen een schoolbreed document op te stellen over de overgangsnormen, waarin eenduidigheid is in terminologie. In dit basisdocument worden basale uitgangspunten geformuleerd die van toepassing zijn voor alle scholen van het Dockinga College. Wij spreken hierbij van het Basisdocument Overgangsnormen Dockinga College.

Aansluitend bij dit basisdocument worden in drie afzonderlijke documenten de specifieke afspraken over de overgang geformuleerd voor de drie onderwijssoorten afzonderlijk: vmbo, havo en vwo.

Publicatie overgangsnormen

De overgangsnormen worden jaarlijks bijgesteld (indien van toepassing) en vastgesteld na instemming van de SMR vmbo (voor de overgangsnormen die van toepassing zijn voor vmbo VAKschool en vmbo gt) en de SMR h/v (voor de overgangsnormen voor havo en vwo). De overgangsnormen worden weergegeven op de website van het Dockinga College.

2. Aanleiding tot herziening overgangsnormen

Naast de wens om te komen tot meer eenduidigheid tussen de drie Dockinga-scholen zoals aangegeven in de inleiding, zijn er meerdere inhoudelijke redenen om te komen tot een herziening en aanscherping van de overgangsnormen.

Ten eerste is er de noodzaak van actualisatie. Het laatste document over de overgangsnormen dat aan de SMR is voorgelegd, dateert van 2008 en is dringend aan vernieuwing toe. De veranderende maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen vereisen een helder en actueel beleid met betrekking tot de overgangsnormen.

Ook is een transparant en helder document in deze nodig om gestructureerd zowel op inhoud als cijfermatig te komen tot een goede afweging bij de overgang.

Voor de leerlingen (en hun ouders/verzorgers) moet duidelijk zijn wat de school van hen verwacht, op welke gronden er voortgang wordt gerealiseerd in hun onderwijsproces en waar accenten worden gelegd die aansluiten bij het uitstroomprofiel van de leerling. De school mag best wat vragen van de leerlingen. Als helder is wat wordt verwacht en welke eisen worden gesteld, kan een leerling zich daartoe verhouden. Duidelijke overgangsnormen zijn hierbij ondersteunend.

Voor docenten moet helder zijn wat er van hen verwacht wordt om de begeleiding en didactische ondersteuning te bieden die nodig is voor elke individuele leerling om het onderwijsproces goed te kunnen doorlopen. Daarmee biedt het document met heldere overgangsnormen een stevige basis van handelen.

Daarnaast is het van belang voor het Dockinga College dat de onderwijsresultaten minimaal op het niveau van de landelijke normen blijven. Aandachtspunten hierbij zijn de mate waarin de leerlingen

gaandeweg hun onderwijstraject doorstromen naar een lager niveau, maar ook het percentage geslaagden.

Ook is de 'knip' tussen onder- en bovenbouw een belangrijk aandachtspunt. Voor leerlingen in de onderbouw is niet altijd even scherp wat er van hen echt wordt verwacht om op een goede manier de overstap te maken naar de bovenbouw. Dit vraagt (inhoudelijke) gesprekken tussen docenten van de onderbouw en de bovenbouw, om meer zicht te krijgen op wat gevraagd wordt om uiteindelijk het diploma te kunnen behalen. Heldere overgangsnormen en differentiatie in weging kunnen hierbij helpen. Kansen bieden in een volgend leerjaar is een mooie gedachte, maar hierbij moet de realiteit niet uit het oog worden verloren: er is hoe dan ook een goede basis nodig in de onderbouw om de bovenbouw vervolgens goed te kunnen doorlopen. En eigenlijk geldt dit voor alle leerjaren: er wordt immers altijd voortgebouwd op de leerstof uit een eerder leerjaar. En zeker als een leerling de overstap maakt naar de bovenbouw, dan moet het uitgangspunt zijn dat deze leerling kans van slagen heeft.

Kortom:

De herziening en aanscherping van de overgangsnormen is van belang om te komen tot:

- a. Actualisering
- b. Duidelijkheid en uniformiteit – Dockinga-breed
- c. Het op peil houden van het onderwijsniveau en de (examen)resultaten
- d. Nadrukkelijke aandacht voor een goede en succesvolle overstap van onderbouw naar bovenbouw

3. Uitgangspunten

Het Dockinga College hanteert voor alle drie scholen de volgende basale uitgangspunten:

3.1. Kansrijk plaatsen

In aansluiting bij het Strategisch Perspectief van het Dockinga College (visiedocument 2022) willen wij leerlingen kansen bieden om hun talenten zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Dit betekent dat wij de leerlingen bij de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs op het Dockinga College kansrijk plaatsen, d.w.z. op het niveau of binnen de leerweg waarin leerling de meeste kans heeft om succesvol het onderwijstraject te doorlopen en het diploma van deze leerweg te kunnen behalen (passend uitstroomprofiel).

Uitgangspunt hierbij is het advies van de basisschool. In principe volgen wij dit advies en plaatsen de leerling binnen de leerweg die de basisschool adviseert. Tenslotte hebben de leerkrachten van de basisschool al jarenlang zicht op deze leerling en op de mogelijkheden en capaciteiten van elke afzonderlijke leerling. Bij een dubbeladvies of indien er bijzondere aandachtspunten zijn, wordt er, uitsluitend in overleg met de basisschool, de ouders/verzorgers en de leerling, besloten op welk niveau en binnen welke leerweg de leerling geplaatst wordt binnen het Dockinga College.

Kansrijk plaatsen betekent ook kansenbewust volgen: de leerling wordt in het eerste leerjaar goed gevolgd door de coach/mentor, waarbij de vraagstelling voortdurend is: Past dit niveau bij deze leerling? Is dit niveau het meest geschikt voor deze leerling? Is er sprake van voldoende of te weinig uitdaging of wordt de leerling overvraagd? Komt de leerling tot zijn/haar recht en worden de talenten benut? Kansenbewust volgen betekent dan ook dat de mogelijkheden en talenten van een leerling helder in beeld zijn, maar dat de realiteit van wat gevraagd mag worden van een leerling binnen een bepaalde leerweg ook terdege wordt meegewogen. We spreken hierbij van determinatie, als een doorlopend en transparant proces dat erop gericht is elke leerling een passende en perspectiefrijke plek in het vervolg van het onderwijs te geven.

Aan het eind van het eerste leerjaar wordt in de docentenvergadering dan ook nadrukkelijk gekeken naar de overgang, maar ook naar de plaatsing bij de start van het schooljaar (reflectie): is het de meest passende leerweg voor deze leerling of zou er sprake moeten zijn van doorstroom naar een

andere leerweg (op/afstroom)? De overgangsregels van de betreffende leerweg zijn hierbij zowel leidend als ondersteunend.

3.2. Voortschrijdend gemiddelde

Onderbouw

De scholen van het Dockinga College geven in het leerlingvolgsysteem alle cijfers weer die per vak worden behaald. Aan het eind van het schooljaar wordt per vak op basis van een voortschrijdend gemiddelde een cijfer als eindcijfer weergegeven. Dit betekent dat alle cijfers die behaald zijn meetellen en dat er geen variabele weging per periode plaatsvindt.

Bovenbouw

In de bovenbouw wordt voor elk vak gewerkt met een Programma van Toetsing en Afsluiting. In dit PTA wordt per leerjaar aangegeven wat de weging is van de diverse PTA-onderdelen. Hier is derhalve wel sprake van een voortschrijdend gemiddelde, maar is die gebaseerd op de voortgang op basis van de PTA's en het voortgangsdossier.

3.3. Doorstroom

Het Dockinga College doet haar best om, in samenspraak met het basisonderwijs en waar nodig met ouders/verzorgers en leerling, de leerling zo goed mogelijk te plaatsen in de onderwijssoort/leerweg die het best passend is, met uitzicht op het succesvol behalen van het diploma in die leerweg. In de praktijk betekent dit dat het overgrote deel van de leerlingen na leerjaar 1 het onderwijs vervolgt in dezelfde leerweg (reguliere doorstroom).

Op basis van de leervorderingen, -attitude en -stijl kan een afwijkende vorm van doorstroom aan de orde zijn. Dan spreken we van 'opstroom' of 'afstroom'.

Noot: De term 'afstroom' heeft wat een negatieve klank en ondertoon, terwijl doorstroom naar een lager gelegen niveau voor de betreffende leerling juist zeer passend kan zijn en een positieve wending kan geven aan het leertraject. Voor dit document gebruiken we toch de term 'afstroom' omdat de leerling formeel echt een niveau lager wordt geplaatst. Juist dit formele kader is in dit document over overgangsnormen relevant, om zo helder mogelijk te zijn in de duiding.

'Opstroom' betekent dat de leerling in staat wordt geacht het onderwijs te vervolgen binnen een andere leerweg, op een hoger niveau. Dit kan alleen na een positief besluit van de overgangsvergadering, met inachtneming van de betreffende overgangsregels en-normen en altijd in overleg met de 'ontvangende' leerweg op het niveau van leerjaar/leerlingcoördinator en teamleider. In principe vindt opstroom plaats na het eerste leerjaar. In uitzonderingssituaties kan er sprake zijn van opstroom na het tweede leerjaar.

Indien een leerling opstroomt naar een andere leerweg waarin een vak wordt aangeboden dat hij/zij nog niet eerder heeft gehad, dan wordt binnen de 'ontvangende' leerweg voortijdig alles in het werk gesteld om de leerling extra te ondersteunen bij dit vak, zodat de achterstand kan worden geminimaliseerd en/of gaandeweg het schooljaar worden weggewerkt.

'Afstroom' betekent dat de leerling in het volgende schooljaar een niveau/leerweg lager wordt geplaatst. Dit kan alleen op basis van de bespreking in de overgangsvergadering en met inachtneming van de betreffende overgangsregels.

Noot: Op basis van de leerlingenbesprekingen door het schooljaar heen, kan tussentijdse afstroom wenselijk zijn in het belang van de individuele leerling.

Afstroom in de onderbouw kan betekenen dat er wel sprake van kan zijn dat het onderwijs wordt vervolgd in een hoger leerjaar. Dit is uitsluitend van toepassing voor:

- 1kb naar 2bb
- 2 kb naar 3 bb
- 3 kb naar 4 bb

- 1 gt naar 2 kb
- 2 gt naar 3 kb
- 1 havo naar 2 gt
- 2 havo naar 3 gt
- 1 vwo naar 2 havo
- 2 vwo naar 3 havo
- 3 vwo naar 4 havo

Afstroom kan in de bovenbouw ook betekenen dat de leerling hetzelfde leerjaar op een lager niveau/leerweg vervolgt, dus niet instroomt in het volgende leerjaar. Dit heeft veelal te maken met het examenprogramma en het gemis van (beroepsgerichte) praktijkvakken in het voorgaande leerjaar (binnen het vmbo) dan wel een aanmerkelijk niveauverschil en/of gemiste PTA-onderdelen binnen havo en vwo . Dit is van toepassing voor:

- 3 kb naar 3 bb
- 3 gt naar 3 kb
- 3 havo naar 3 gt
- 4 vwo naar 4 havo

3.4. Differentiatie in weging vakken bij overgang

Bij de overgang worden de vakken onderverdeeld in twee categorieën die elk apart worden gewogen. Hierbij wordt vooral meegewogen wat de doorstroomrelevantie is van de afzonderlijke vakken binnen deze leerweg, mede in relatie tot het uiteindelijk te behalen diploma in de betreffende leerweg (uitstroomprofiel).

Voor de onderbouw vmbo (NB: benaming vakken kunnen verschillen per leerweg)

Categorie A: Nederlands, Engels, Duits, Fries, wiskunde, aardrijkskunde, geschiedenis, MMA, MN, biologie, economie, nask 1

Categorie B: LO, godsdienst/levensbeschouwing muziek, kunstvakken, techniek, VMB, skills, talentstroom, LOB (incl. PPO)

Kernvakken: Nederlands, Engels en wiskunde

Voor de bovenbouw vmbo:

Categorie A: gekozen examenvakken en/of de vakken die horen bij het betreffende profiel/leerweg, maatschappijleer, CKV, PWS, LOB

Categorie B: LO, godsdienst/levensbeschouwing

Kernvakken: Nederlands en Engels

Voor de onderbouw havo:

Categorie A: Nederlands, Engels, Duits, Frans, Fries, wiskunde, biologie, economie, aardrijkskunde, geschiedenis, natuurkunde, scheikunde

Categorie B: LO, godsdienst, techniek, muziek, beeldende vorming

Kernvakken: Nederlands , Engels en wiskunde

Voor de onderbouw vwo:

Categorie A: Nederlands, Engels, Duits, Frans, Fries, wiskunde, biologie, economie, aardrijkskunde, geschiedenis, natuurkunde, scheikunde + voor het gymnasium: Latijn en Grieks

Categorie B: LO, godsdienst, techniek, muziek, beeldende vorming

Kernvakken: Nederlands, Engels en wiskunde

Voor de bovenbouw havo en vwo:

Categorie A: gekozen examenvakken en/of de vakken die horen bij het betreffende profiel, maatschappijleer, CKV, godsdienst (als onderdeel van het combinatiecijfer)

Categorie B: LO en LOB

Kernvakken: Nederlands, Engels en wiskunde

Bij de overgangsnormen van de afzonderlijke onderwijssoorten (vmbo, havo en vwo) wordt duidelijk aangegeven dat het aantal tekortpunten/onvoldoendes per categorie wordt gemaximeerd en in welke mate.

Daarnaast wordt het belang van de kernvakken benadrukt. Met de kernvakken wordt bedoeld: Nederlands, Engels en wiskunde. Het Dockinga College realiseert zich dat een goede basis in deze kernvakken van belang is voor het onderwijs op het Dockinga College, maar ook voor vervolgoopleidingen (mbo, hbo en wo).

Noot: Bij de examens wordt voor havo en vwo zelfs een wettelijke slaag/zakregeling gehanteerd waarbij specifiek wordt gekeken naar de resultaten van de kernvakken, wat betekent dat een leerling maximaal één 5 mag hebben op de kernvakken.

Het vmbo kent deze kernvakkenregeling niet. Hier ligt de nadruk uitsluitend op het vak Nederlands, waarvoor het eindcijfer niet lager mag zijn dan een 5.

Het belang van de kernvakken wordt binnen het Dockinga College bij de overgang in alle leerwegen en leerjaren benadrukt door als norm te hanteren dat er bij de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde slechts sprake kan zijn van één 5. Dit geldt derhalve als een specificering bij de vakken van categorie A (aangezien de kernvakken onderdeel uitmaken van deze categorie)

Uitzondering hierop is de bovenbouw van de vmbo leerwegen kb, gl en tl: voor deze leerwegen zijn Nederlands en Engels de kernvakken. Wiskunde is voor deze leerwegen geen verplicht examenvak. Binnen de bb-leerweg is wiskunde wel een verplicht examenvak.

3.5. Overgangsvergadering

Voor de overgangsvergadering geldt het volgende:

- De overgangsvergadering valt onder de verantwoordelijkheid en het voorzitterschap van de betreffende teamleider.
- De overgangsvergadering wordt per klas georganiseerd en bestaat uit de docenten van de betreffende klas.
- Bij de overgang worden de leerlingen beoordeeld op het gemiddelde van alle tot dan toe behaalde cijferresultaten. Bij de bespreking wordt onderscheid gemaakt tussen vakken in categorie A en categorie B en een verschil in weging van compensatiepunten en/of tekorten in beide categorieën. De afspraken hieromtrent staan weergegeven in de afzonderlijke overgangsnormen per onderwijssoort.
- Het overgangsrapport vermeldt de eindcijfers als hele cijfers, dus zonder decimaal.
- Voor alle leerlingen in de examenleerjaren staan de wegingen van de verschillende toetsen vermeld in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).
- Het is niet toegestaan om in dezelfde leerweg (bb-kb-gt-havo-vwo) tweemaal in hetzelfde leerjaar of in twee opeenvolgende leerjaren te doubleren. In die gevallen zal de opleiding op het Dockinga College in een andere leerweg moeten worden voortgezet (afstroom) dan wel zal een overstap naar een andere school aan de orde moeten zijn. Zakken voor het examen en vervolgens het examenjaar overdoen wordt hierbij niet gezien als doubleren.
- De overgangsvergadering behoudt het recht om in uitzonderlijke gevallen af te wijken van de overgangsregeling indien er sprake is van buitengewone omstandigheden. De teamleider beoordeelt de zwaarte van de buitengewone omstandigheden en neemt het besluit over het al dan niet toepassen van een afwijking van de overgangsregeling, horende de docenten van de overgangsvergadering.

- Het besluit van de overgangsvergadering is dwingend voor leerling en ouders/verzorgers. Zij worden hierover geïnformeerd direct aansluitend op de overgangsvergadering. Leerling en/of ouders/verzorgers kunnen binnen twee dagen een revisie aanvragen van het besluit van de overgangsvergadering. De teamleider handelt deze revisie af, waarbij hij opnieuw de argumenten hoort die naar voren zijn gekomen uit de overgangsvergadering evenals de argumenten van leerling en ouders/verzorgers. Op basis hiervan wordt gekomen tot een handhaving dan wel herziening van het besluit. Dit wordt schriftelijk vastgelegd en geldt vervolgens als een onomkeerbaar besluit. Leerling en/of ouders/verzorgers kunnen hiertoe in beroep gaan bij de geschillencommissie.

3.6. Gehanteerde begrippen

Algemeen gemiddelde:	Gemiddelde van de eindcijfers van alle vakken afgerond met 1 decimaal achter de komma.
Bespreekzone:	Een leerling die door de docenten van de klas besproken wordt in de overgangsvergadering en over wie de docentenvergadering een besluit neemt m.b.t. de overgang. <i>Daarbij wordt aanvullende informatie gebruikt zoals bijvoorbeeld inzicht, werkhouding en motivatie, tempo en de resultaten van de volgtoetsen. Bij de overgang van onder- naar bovenbouw kan ook de keuze van het profiel een punt van nadere aandacht zijn en meewegen in de besluitvorming.</i>
Bevordering:	Er is sprake van bevordering naar het volgende leerjaar in dezelfde leerweg als voldaan is aan de overgangsnormen en er een positief besluit hierover is genomen door de docentenvergadering.
Bovenbouw:	Het totaal aan leerjaren dat de totale examenperiode omvat. (vmbo: leerjaar 3 en 4; havo: leerjaar 4 en 5; vwo: leerjaren 4, 5 en 6)
Determinatie:	Een doorlopend en transparant proces dat erop gericht is elke leerling een passende en perspectiefrijke plek in het vervolg van het onderwijs te geven.
Differentiatie weging:	Onderverdeling van de vakken (in een Categorie A en een Categorie B) die apart worden gewogen – het maximaal toegestane aantal tekortpunten wordt per categorie weergegeven.
Doorstroom – Regulier:	De leerling vervolgt dezelfde leerweg in het volgende schooljaar
Doorstroom - Opstromen:	In het volgende leerjaar een niveau/leerweg hoger geplaatst worden. Dit kan alleen na een positief besluit van de docentenvergadering en op basis van de specifieke overgangsregels hieromtrent.
Doorstroom - Afstromen:	In het volgende leerjaar een niveau/leerweg lager geplaatst worden. Dit kan alleen na een besluit van de docentenvergadering en met in achtneming van de specifieke overgangsregels hieromtrent.
Doubleren:	Op basis van de overgangsregels wordt de leerling niet bevorderd naar het volgende leerjaar en is er geen sprake van doorstroom naar een andere leerweg/lager niveau. <i>Doubleren in de leerjaren 1 t/m 3 in het vmbo, 1 t/m 4 in de havo en vwo betekent dat de leerling het jaar start met een blanco cijferlijst (alle vakken moeten in het geheel worden overgedaan). Doubleren in leerjaar 5 van het vwo betekent dat de behaalde PTA-onderdelen van leerjaar 4 blijven staan, conform regels in het examenreglement.</i> <i>NB: Voor leerlingen die het examenjaar overdoen gelden de regels van het examenreglement.</i>

Eindcijfer:	Het gemiddelde, afgeronde cijfer over het schooljaar voor een bepaald vak. Het eindcijfer wordt weergegeven zonder decimaal. Op basis van de eindcijfers worden de leerlingen besproken tijdens de overgangsvergadering.
Extra vak:	<p>Leerlingen mogen naast hun verplichte aantal vakken (vmbo: 6 vakken; havo: 7 vakken; vwo:8 vakken) een extra vak kiezen in de bovenbouw.</p> <p><i>Deze keus wordt al in het laatste jaar van de onderbouw gemaakt. De leerling volgt dit extra vak gedurende de gehele bovenbouwperiode; tussentijds laten vallen van dit extra vak is derhalve geen optie. Het extra vak telt even zwaar mee bij de overgang als de andere vakken. Het extra vak wordt direct meegeroosterd voor de zomervakantie.</i></p>
Kernvakken:	<p>Nederlands, Engels en wiskunde</p> <p>NB: in de bovenbouw van het vmbo geldt het vak wiskunde voor het Dockinga College niet meer als een kernvak</p>
Onderbouw:	<p>De eerste jaren van een leerweg waarin een brede basis aan vakken wordt geboden, als brede vorming en brede oriëntatie op het vervolg in de bovenbouw – vmbo: leerjaar 1 en 2; havo: leerjaar 1, 2 en 3; vwo: leerjaar 1,2 en 3)</p> <p><i>Aan het eind van het laatste jaar van de onderbouw kiest de leerling een profiel met daarbij behorende (keuze)vakken die hij/zij gaat volgen in de bovenbouw.</i></p>
Onvoldoende op eindrapport:	Een cijfer van 5 of lager
Rapportcijfer:	Het op het overgangsrapport vermelde, op een geheel getal afgeronde eindcijfer (dus zonder decimaal).
Tekortpunten / Tekorten:	<p>Het aantal punten op het eindrapport dat gevormd wordt door de optelling van het aantal cijfers dat een leerling lager dan een 6 heeft behaald.</p> <p>Toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een 5 geldt als 1 tekort • een 4 geldt als 2 tekorten • een 3 of lager geldt als 3 tekorten
Uitstroomprofiel:	Het verwachte niveau waarop de leerling succesvol een diploma kan behalen.
Voortschrijdend gemiddelde:	Alle cijfers van het gehele jaar tellen mee en er vindt geen variabele weging per periode plaats. De diverse periodes wegen even zwaar.